

NATUURONTWIKKELINGSPROJECT STAPSTEEN 'T ZWANENBROEKJE

in de polder van Ubbergen
veilige haven
voor planten en dieren
op hun weg
tussen de Nijmeegse stuwwal en de Waal

Stapsteen 't Zwanenbroekje is een particulier initiatief, ongeveer tien jaar geleden gestart, waarbij landbouwgronden worden omgezet in natuur. De overheid wil natuurbeheer door particulieren stimuleren; 't Zwanenbroekje is hiervan een voorbeeld. Bij de inrichting van het gebied wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke variatie passend bij het landschap, zodat zoveel mogelijk planten en dieren er zich thuis kunnen voelen.

't Zwanenbroekje werkt samen met het IVN, vereniging voor natuur- en milieueducatie, afdeling Rijk van Nijmegen.

(Dit is de tweede uitgave van een onregelmatige nieuwsbrief waarmee wij belangstellenden willen informeren over het wel en wee van 't Zwanenbroekje. Als u toezending niet op prijs stelt gaarne bericht aan j.h.swarte@hetnet.nl Bijdragen aan deze nieuwsbrief en vragen zijn van harte welkom.)

Onze eerste nieuwsbrief verscheen in februari en werd positief ontvangen.

Hoog tijd om weer iets van ons te laten horen. Angela Mundi, Hans Maertens, Jos Swarte.

Jaarrond begrazing

De natte, soortenrijke graslanden centraal in 't Zwanenbroekje werden tot op heden gemaaid en nabeweid met biologische koeien. Aangezien er geen bemesting met kunstmest plaats vindt gaat de kwaliteit van het gras als regulier veevoer achteruit. Voor het realiseren van de beoogde vegetatie is een permanente, extensieve begrazing met runderen, die het hele jaar door buiten kunnen zijn, het beste. Verspreiding van zaden door de koeien, selectie van planten door hun eetpatroon, aantrekken van insecten door hun mest en daardoor weer andere dieren, geen verstoring van het bodemleven door ontwormingsmiddelen. Kortom: meer soortenrijkdom en dat is ons doel.

De stichting ARK (www.ark.eu), die op vele plaatsen in Nederland kuddes beheert, is bereid een aantal runderen te plaatsen op 't Zwanenbroekje. ARK is bezig uit het oude Nederlandse

rivierenras het Brandrode Rund door kruising met de Franse Saler uit de Cevennen een nieuw zelfredzaam ras te fokken: **de Rode Geus**. De kruising leidt tot een grotere weerstand tegen ziektes en een breder bekken, waardoor het moederdier zonder hulp kan bevallen. Bij slot Loevestein loopt al een kudde van meer dan veertig dieren. Een kleine kudde van ongeveer zes zal voor 't Zwanenbroekje voldoende zijn. De runderen blijven eigendom van ARK. Voor de kosten van transport, veterinaire onderzoek en dergelijke brengen zij 100 euro per dier per jaar in rekening. ARK heeft ons in de gelegenheid gesteld deel te nemen aan de cursus natuurlijke begrazing, bestemd voor terreinbeheerders. Tussen de stoere boswachters was dat een leerzame en leuke ervaring.

Stichting Vrienden van 't Zwanenbroekje

De meeste kosten van beheer van 't Zwanenbroekje kunnen worden bestreden uit de regelingen die de overheid daarvoor heeft ingesteld. Voor de bovengenoemde kosten van de runderen is dit echter niet het geval. Daarom heeft Jos Swarte, lid van het beheerteam, het initiatief genomen een stichting op te richten met als doel bij te dragen in kosten die niet door de overheid worden vergoed. Peter Engelhard, lid van het IVN, Wim Warmerdam, directeur van de vestiging Beek-Ubbergen van de Rabobank en Anneke Adams-Geveke, naaste buur van het natuurgebied, hebben zich bereid verklaard in het bestuur zitting te nemen. Wij vertrouwen er op voldoende mensen te vinden, die 't Zwanenbroekje een warm hart toedragen en die bereid zijn eenmalig of periodiek een financiële bijdrage te leveren (aftrekbaar voor de belasting). Wij zullen indien nodig ook aankloppen bij fondsen of een actie organiseren. Jaarlijks zal middels deze nieuwsbrief financiële verantwoording worden afgelegd. Donateurs worden bij tijd en wijle uitgenodigd voor een bezoek aan het natuurgebied.

Om de start van het koeien-project mogelijk te maken hebben wij een beroep gedaan op het Coöperatiefonds van Rabobank Rijk van Nijmegen. Dit fonds stelt zich ten doel om initiatieven van algemeen nut te ondersteunen.

Graag nodigen wij u uit een bijdrage te geven. Het bankrekeningnummer vindt u onderaan deze brief. Voor het regelen van een periodieke bijdrage kunt u contact opnemen met Jos Swarte (j.h.swarte@hetnet.nl).

Prijs

De stichting Monument en Landschap in de gemeente Ubbergen onderscheidt om de twee jaar personen of organisaties, die zich op bijzondere wijze verdienstelijk hebben gemaakt voor het behoud van monument of landschap. Er werden 35 objecten beoordeeld. 't Zwanenbroekje werd vereerd met een aanmoedigingsprijs. Het rapport van de jury stelt oa: **“In het klein is hier het polderlandschap van weleer gecreëerd, dat door de kleinschaligheid en grote biodiversiteit een groot contrast vormt met het open, onlangs opnieuw verkavelde landschap van de Ooijpolder. Het Zwanenbroekje ligt in de overgangszone tussen stuwwal en polder en vormt dankzij de inspanningen van de eigenaar een *refugium* voor tussen 't Hoog en 't Laag migrerende diersoorten en voor plantensoorten. Het project kan de plaatselijke overheid als voorbeeld dienen voor eventuele verdere ruimtelijke ontwikkeling van delen van de polder.”**

Werk in uitvoering:

In het kader van de woensdagmiddagactiviteit van het Natuurmuseum en de IVN-werkgroep Jeugdeducatie stortten twintig kinderen van acht tot tien jaar oud zich vol enthousiasme op het knippen en zagen van wilgen in het griend. Van de *wilgentenen* vlochten zij *rasters* in het water. Brugklasleerlingen van het Stedelijk Gymnasium werkten eveneens aan dit project. De IVN-werkgroep Praktisch Natuurbeheer en de “masters” werkten op vele fronten: *wilgen knotten*, *wilgenstaken in de grond planten*, *hagen snoeien*, *een houten hek in elkaar zetten*. Het grootste en zwaarste karwij was *het opschonen van de beekloop* vanaf de duiker onder de verkeersweg tot en met het Meer.

In het late voorjaar hebben we nog *vijfhonderd meidoorns* geplant. In een slingerende lijn als corridor voor de das. Doordat de periode daarna erg droog uitviel moest het plantgoed met kunst en vliegwerk van water worden voorzien, Gelukkig is alles goed aangeslagen.

In verband met de komst van de Rode Geuzen wordt gewerkt aan de *afrastering van het complete gebied*. Uit een door Staatsbosbeheer nieuw verworven gebied aan de overzijde van de Waal mogen wij prikkeldraad en palen weghalen. Een heel karwij. Kloofpalen van kastanjehout, die door Staatsbosbeheer niet worden gebruikt, konden we voor een prikkie kopen.

Het onopvallend groen,
dat houdt zich van het domme
Toch is het onkruid af en toe
veel mooier dan de blomme.

Wegen voor natuur in de Ooijpolder

- De ecologische verbindingzone tussen de Duivelsberg en de Ooijische Graaf. In september is een landschapsveiling gehouden. Particulieren en instellingen konden het onderhoud van natuurstroken en andere landschapselementen voor een periode van tien jaar bekostigen. Doel was behalve het verwerven van geld ook het creëren van betrokkenheid van de gevers bij het gebied. Dit experiment was een succes.
- De ecologische verbinding tussen de Bisonbaai/Groenlanden en de Ooijische Graaf ten noorden van het dorp Ooij is een ander verhaal. Er is nieuwbouw gepland en daarvoor dienen de sportvelden verplaatst te worden. Wat overblijft voor de natuurcorridor is bespottelijk weinig.
- De verbinding tussen de stuwwal bij Ubbergen en de Groenlanden/Waal (evz-36), waarin 't Zwanenbroekje een belangrijke schakel is, komt wel van de grond. De gemeente Nijmegen draagt bij aan het landschapsfonds Via Natura. Een deel van dit geld is geormerkt voor de realisering van de evz -36.

De werkgroep Groen en Ruimte van het IVN, afdeling Rijk van Nijmegen, heeft *een power point presentatie* gemaakt over de theorie van de ecologische verbindingzones concreet toegepast op de Ooijpolder. Belangstellenden kunnen contact opnemen met j.h.swarte@hetnet.nl

Wegen voor wandelaars over onverharde paden in de Ooijpolder

Van het pad door 't Zwanenbroekje naar het in 2006 geopende pontje wordt veel gebruik gemaakt. Het is het eerste struinpad in de Ooijpolder op particuliere grond. Plannen om vanaf Persingen een struinpad aan te leggen door het boerenland –eveneens over particulier eigendom- naar de Kasteelsche Hof zijn in een vergevorderd stadium. Daarmee wordt het mogelijk vanaf de stuwwal naar de Groenlanden en de rivier te wandelen grotendeels over onverharde paden. In het oostelijk deel van de polder is een wandelbrug aangelegd over het Meer dat aansluit op een nieuw wandelpad richting Wercheren.

Een bezoek aan 't Zwanenbroekje? angelamundi@dse.nl

Interesse in een folder en/of een -kort- jaarverslag? j.h.swarte@hetnet.nl

Een eenmalige of periodieke donatie aan 't Zwanenbroekje? Rekeningnummer 1279.60.724 ten name van stichting Vrienden van 't Zwanenbroekje, Rabobank te Beek

Machtiging voor periodieke incasso: j.h.swarte@hetnet.nl

Bereikbaarheid van 't Zwanenbroekje:

Vanaf het Trajanusplein in Nijmegen richting Beek/Kleve, N325. De eerste afslag rechts naar Ubbergen nemen. Parallel aan de verkeersweg blijven (Parallelweg) tot het punt waar de weg enigszins naar rechts buigt (begin Kasteelse Laan) en het fietspad rechtdoor gaat. Auto's kunnen hier parkeren; fietsers en voetgangers steken hier de weg over (voorzichtig!) naar het klaphekje. Hierachter bevindt zich een landbouwweg parallel aan de verkeersweg en het toegangshek van 't Zwanenbroekje.